

Asia: OM 5/69/2015

Luonnos korruption vastaiseksi strategiaksi

Lausunnonantajan saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne

Pyydettyinä lausuntona Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) esittää strategialuonnoksesta seuraavaa:

1. Korruption esiintyminen

Miten suomalainen korruptio mielestänne ilmenee ja millä alueilla / sektoreilla korruption vastaista työtä mielestäsi tulisi tehostaa?

Korruptio on vaikutusvallan väärinkäyttöä edun tavoittelemiseksi. Väärinkäyttö voi olla lain ja muodollisten sääntöjen vastaista tai muuten epäeettistä toimintaa.

Strategialuonnoksen mukaan korruption keskeisiä riskialueita tai korruptiolle alttiita alueita ovat rakennusala, julkiset hankinnat ja tarjouskilpailut, yhdyskuntasuunnittelu, poliittinen päätöksenteko, rahoitus, ulkomaankauppa ja urheilu. VTV yhtyy luonnoksessa esitettyyn käsitykseen siitä, että

korruption torjunnassa ja ennaltaehkäisyssä tarvitaan toimijoiden hyvää yhteistyötä ja tiedonvälitystä sekä koulutusta.

Puuttuuko strategialuonnoksen korruptiokatsauksesta olennaista tietoa tai olennaisia lähteitä?

-

2. Korruption vastainen työ

Miten nykyiset korruption torjunnan viranomaisrakenteet mielestäsi toimivat? Miten rakenteita voisi vahvistaa ja yhteistyötä viranomaisten välillä parantaa?

VTV on aiemmin esittänyt, että eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa pakollinen kampanjatili lisäisi vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä eikä olisi kohtuuton hallinnollinen taakka. Tämä olisi ensisijainen uudistus. Vasta tämän jälkeen on ylipäättään tarkoituksenmukaista pohtia, saisiko VTV suoraan tietoja luottolaitokselta. Ensisijaisesti tietojen toimittamisen pitäisi tapahtua VTV:n näkemyksen mukaan aina ilmoitusvelvollisen kautta.

Onko teillä näkemyksiä siitä, miten muut sidosryhmät (ml. kansalaisjärjestöt) ja kansalaiset voisivat osallistua korruption vastaiseen työhön?

-

3. Strategian visio

Miten suhtaudutte strategian visioon (s. 3)

-

4. Strategialuonnoksen painopistealueet

Strategialuonnoksen luku 4 käsittelee keskeisimpiä kehitys- ja toimenpidetarpeita (4.1–4.6). Mitkä näistä ovat mielestänne tärkeimmät ja kiireellisimmät? Perustele vastauksenne!

Strategialuonnokseen sisältyy toimintasuunnitelma, jossa on esitetty tavoitteita, toimenpiteitä, vastuutahoja, aikataulutus ja mittarit tavoitteen saavuttamisesta. Korruptionvastaisen työn rakenteiden selkiinnyttäminen ja vahvistaminen edellyttää kuitenkin useissa kohdissa lisärahoitusta, jonka saaminen nykyisessä taloustilanteessa on epävarmaa.

Tavoitteessa 4.1.1 esitetään Valtiontalouden tarkastusvirastolle oikeutta saada maksutta luottolaitokselta tiliotteita ja vaaleissa olevalle ehdokkaalle säännös erillisen pankkitilin avaamisesta vaalituliksi, jolle lahjoitukset tulee maksaa. Näillä esityksillä on tarkoitus edistää korruptiotapausten paljastumista silloin kun ehdokas ei halua toimia oma-aloitteisesti, mutta tämän tapainen valvonnan

tehostaminen voi aiheuttaa huomattavaa lisätyötä, jos nykyistä läpinäkyvyyteen perustuvaa lainsäädäntöä ei noudatettaisi.

VTV on aiemmin esittänyt, että eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa pakollinen kampanjatili lisäisi vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä eikä olisi kohtuuton hallinnollinen taakka. Tämä olisi ensisijainen uudistus. Vasta tämän jälkeen on ylipäättään tarkoituksenmukaista pohtia, saisiko VTV suoraan tietoja luottolaitokselta. Ensisijaisesti tietojen toimittamisen pitäisi tapahtua VTV:n näkemyksen mukaan aina ilmoitusvelvollisen kautta.

Tavoitteessa 4.3.2 esitetään VTV:lle oikeutta ilmoittaa oma-aloitteisesti esitutkintaviranomaiselle korruptioon liittyvistä ”havainnoista” ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva huolehtimisvelvoite.

Tarkastusvirastolla kuten muillakin viranomaisilla, yhteisöillä ja kansalaisilla on oikeus oma-aloitteisesti ilmoittaa korruptioepäilystä esitutkintaviranomaiselle. VTV:n lain muuttaminen ei näin ollen ole tarpeen. Tarkastusviraston tehtävä on tarkastaa valtiontalouden hoitoa ja talousarvion noudattamista. Yleisen huolehtimisvelvoitteen säätäminen tarkastusvirastolle kohdentuisi käytännössä valtion viranomaisiin ja kirjanpitoyksiköihin rahanpesijöinä ja terrorismin rahoittamisen estämisessä selvittämisessä. Tälle ei liene todellista tarvetta. Laissa on säädetty ilmoittamisvelvollisista. Laki samoin kuin tarkastusvirastosta annettu laki eivät nykyisellään estä tarkastusvirastoa tekemään ilmoitusta rahanpesun selvittelykeskukselle, joten tarkastusvirastosta annettuun lakiin ei ole tarvetta tehdä tällaista muutosta. Lisäksi VTV:n ”havainnot” voitaisiin tulkita vaihtelevasti.

Rahanpesulain 37 §:n mukaan rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä sekä ilmoitusvelvollisilta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ja selvittämisessä tarvittavat tiedot ja asiakirjat maksutta sen estämättä, mitä liike- ja ammattisalaisuutta tai yksilön, yhteisön tai säätiön taloudellisia olosuhteita, taloudellista asemaa tai verotustietoja koskevien tietojen salassapidosta säädetään. (30.12.2013/1185). Tarkastusviraston näkemyksen mukaan lain 37 §:ssä rahanpesun selvittelykeskukselle säädetty oikeus saada tietoa tarkastusvirastolta kuten muiltakin viranomaisilta on riittävä.

Tavoitteessa 6.1.2 esitetään puolue- ja vaalirahoitukseen liittyvien korruptionriskien ja niiden ennaltaehkäisemistä koskevan ymmärryksen syventämistä ja rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämismahdollisuuden selvittämistä vaatimalla, että puolueiden kunnallis- ja perusjärjestöt julkaisevat tilinpäätöksiään ja ilmoittavat saamastaan vaalirahoituksesta VTV:lle. Ilmoitusvelvollisten suuren lukumäärän vuoksi tästä aiheutuva puolue- ja vaalirahoitusvalvonnan olennainen tehostaminen edellyttäisi käytännössä lisäresursointia sekä todennäköisesti strategialuonnoksen liitteessä 2 mainittujen vaalirahoituslain ja puoluelain muuttamista. Tilinpäätösten julkaiseminen vaatisi lisäresursseja. Näiden paikallisyhteisöiden pitäisi jo nykyisellään tehdä puoluelain tarkoittama

ajantasainen ilmoitus, mikäli kriteerit täyttyvät. Tarkastusvirastolla ei ole näihin tarkastusoikeutta, joten ilmoittaminen jää yhteisöiden itsensä varaan ilman varsinaista ulkoista viranomaisvalvontaa. Tämä edellyttäisi näin ollen merkittäviä lisäresursseja, mikäli tarkastusvirastolle säädettäisiin tarkastusoikeus myös näihin yhteisöihin.

Edellä esitetyn perusteella VTV kannattaa strategialuonnoksen tavoitteita korruption torjumiseksi ja sen ennaltaehkäisyyn tähtäävien toimien vauhdittamiseksi ja tehostamiseksi haluten kuitenkin kiinnittää huomiota erityisesti mahdollisten uusien tehtävien ja viranomaisten lisääntyvän vuorovaikutuksen aiheuttamiin resurssitarpeisiin. Myös esitettyjen uusien toimielinten kuten kohdassa 4.2.1. mainittu julkisia hankintoja valvovan elimen perustaminen lisäksi hallinnollista taakkaa.

5. Ehdotetut toimenpiteet

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? a) korruption torjuntaa tukevien rakenteiden vahvistaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? b) tietoisuuden lisääminen ja asenteiden muuttaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? c) läpinäkyvyyden lisääminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? d) Korruptiotapausten paljastumisen helpottaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? e) Lahjusrikoksiin liittyvän lainsäädännön kehittäminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? f) Korruptiotutkimuksen edistäminen

-

Puuttuuko toimenpidesuunnitelmasta mielestänne toimenpiteitä?

-

Mainitaanko toimenpidesuunnitelmassa oikeita vastuutahoja ja onko jotain vastuutahoja unohdettu?

-

6. Korruption vastaiseen työhön osallistuvat viranomaiset ja toimijat

Onko teillä kommentteja/lisättävää korruption vastaiseen työhön osallistuvia viranomaisia ja toimijoita koskevaan osioon (liite 1)?

-

Onko teillä tai edustamallanne organisaatiolla/järjestöllä liityntäpintoja korruption ehkäisemiseen? Millaisia?

-

7. Muut huomiot

Onko teillä muita strategialuonnokseen tai yleensä korruption torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn liittyviä kommentteja?

-

Kimmonen Marjatta
Valtiontalouden tarkastusvirasto

Krokkfors Klaus
Valtiontalouden tarkastusvirasto - VTV / TL Ylijohtaja Marjatta Kimmonen,
esittelijänä johtava tilintarkastaja Klaus Krokkfors